

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (Νέο σύστημα)

Γ' Γενικού Λυκείου
Γενικής Παιδείας

Παρασκευή 15 Μαΐου 2020 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Το προς εξέταση απόσπασμα αναφέρεται στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος άνθρωπος σε παγκόσμιο επίπεδο. Αναλυτικότερα, ιστορικά και επίκαιρα γεγονότα και φαινόμενα αποδεικνύουν ότι οι ενέργειες κάθε ανθρώπου, ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής του, επηρεάζουν, συνήθως αρνητικά, ολόκληρη την υφήλιο. Έτσι, η κατασπατάληση φυσικών πόρων, η καταναλωτική φρενίτιδα, η νοοτροπία της ήσωνος προσπάθειας και η αναλγησία καθορίζουν τη σύγχρονη ζωή και δεν εξαλείφονται με δοκιμασμένες και αποτυχημένες λύσεις του παρελθόντος. Μάλιστα, αν και οφείλονται σε ανθρώπινες πράξεις ή παραλείψεις, δεν φοβίζουν τον άνθρωπο, που νομίζει ότι δεν απειλείται από ό,τι συμβαίνει μακριά του.

B1.

- **α. Λάθος** (Ενώ η εθνική ομοψυχία ... η μεταξύ μας έχθρα).
- **β. Λάθος** (Η άεση ... προοπτικές των Ελλήνων).
- **γ. Λάθος** (Τα χρόνια της κρίσης ... και αντιπαράθεση).
- **δ. Σωστό** (Με κάθε πλευρά ... τους πολίτες).
- **ε. Λάθος** (Αυτό απαιτεί αλλαγή ... τους εαυτούς μας).

B2.

α) Πράγματι, οι συγγραφείς των δύο κειμένων «συνδιαλέγονται». Και οι δύο αναφέρονται στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος άνθρωπος σε παγκόσμιο ή εθνικό επίπεδο και τονίζουν την ευθύνη του ατόμου να κατανοήσει ότι κάθε πράξη ή παράλειψή του επηρεάζει τους συνανθρώπους του. Επιπλέον, και στα δύο κείμενα αναδεικνύεται το χρέος των πολιτών ή / και των πολιτικών να θέσουν στο περιθώριο τις διαφορές τους, να εγκαταλείψουν τη βία και να αντιμετωπίσουν την ανθρωπιστική κρίση,

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

προκειμένου να βοηθήσουν την κοινωνία να βγει από το αδιέξοδο. Μάλιστα, και οι τίτλοι των κειμένων παραπέμπουν τόσο στα σύγχρονα προβλήματα (ρήγματα, κίνδυνοι) όσο και στην ανάγκη συνεργασίας των ανθρώπων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι κίνδυνοι αυτοί (γέφυρες, κοινοί).

- B2. β)** Ο συγγραφέας στην τρίτη παράγραφο του κειμένου Α' προσπαθεί να πείσει τον αναγνώστη ότι όλοι οι άνθρωποι σήμερα, ανεξάρτητα από το σημείο της Γης στο οποίο ζουν, είναι στενότατα αλληλοεξαρτώμενοι και ότι κάθε τους πράξη έχει άμεση επίπτωση στη φύση, στο περιβάλλον και σε όλα τα έμβια όντα του πλανήτη. Για να πείσει τον αναγνώστη για τη θέση αυτή, παραθέτει τεκμήρια. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται σε γεγονότα τόσο του πρόσφατου παρελθόντος, (ατύχημα του Τσερνόμπιλ, οικονομική κρίση), όσο και της επικαιρότητας (πόλεμοι σε απομακρυσμένες περιοχές της Ανατολής ή της Αφρικής, κλιματική κρίση, προσφυγική και μεταναστευτική κρίση, εξάπλωση κορωνοϊού). Τα τεκμήρια αυτά είναι πειστικά, καθότι πρόκειται για φαινόμενα και γεγονότα τα οποία, αν και εμφανίστηκαν ή συνέβησαν σε κάποια συγκεκριμένη περιοχή του κόσμου, γρήγορα επέφεραν επιπτώσεις που εξαπλώθηκαν και έπληξαν ολόκληρη την ανθρωπότητα, προκαλώντας ανθρώπινα θύματα, τεράστια κοινωνική αναστάτωση και οικονομικά προβλήματα σε όλη την υφήλιο.
- B3.** Η ανένα αντιπαράθεση θα ήταν εντελώς ανούσια, εάν δεν έβλαπτε / υπέσκαπτε διαρκώς τις προοπτικές των Ελλήνων. **Βάση** της πολιτικής μας κουλτούρας είναι να υποκύπτουμε / υποχωρούμε σε εσωτερικές φιλονικίες, θέτοντας σε κίνδυνο μέχρι και την ελευθερία μας. Οι αιτίες της διχόνοιας μπορεί να αλλάζουν, αλλά μόνιμο στοιχείο είναι ότι οι πρωταγωνιστές είναι πάντα ακλόνητοι στο δίκιο τους και στο μίσος για τους αντιπάλους. Τα χρόνια της κρίσης ενίσχυσαν αυτή την ακραία αντίληψη. Η λαϊκή δυσαρέσκεια και η ανασφάλεια βρήκαν έκφραση σε οργή και απειθαρχία / ανυπακοή.
- Γ.** Στο προς εξέταση ποίημα η Κική Δημουλά αναφέρεται στην αδιαφορία του σύγχρονου ανθρώπου για τους πάσχοντες συνανθρώπους του. Ειδικότερα, το ποιητικό υποκείμενο, απευθυνόμενο στον Θεό μέσω της προσφώνησης και της αποστροφής (**Υψιστε**), τον κατηγορεί ότι δεν το βοήθησε να αντέξει τη θλίψη που προκαλεί η παρακολούθηση τηλεοπτικών εικόνων με ανθρώπους που υποφέρουν σε αναπτυσσόμενες χώρες. Με τις μεταφορές και τη χρήση

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

απροσδόκητων συνδυασμών λέξεων (*μάζενα πεταμένη ανθρωπότητα από τὸ σκουπιδιάρικο ἐνὸς ντοκιμαντέρ, ἢ πείνα ἀνάδινε θλίψη*), τὴ συνεκδοχὴ (*θλίψη σκουρόχρωμης φυλῆς σου, τὰ μάτια τῆς σκουρόχρωμης φυλῆς σου*) ἀλλὰ καὶ με τὶς παραστατικὲς εἰκόνες τῆς ἐξαθλίωσης (*κορίτσια κείνται στὰ φορεῖα τοῦ ἡλίου, οἱ μαῦροι κύκλοι γύρω ἀπὸ τὰ μάτια τῆς σκουρόχρωμης φυλῆς σου*) ἀναδεικνύεται ἡ ἐξαθλίωση τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ καταπάτηση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Παράλληλα, με τὶς ἐρωτήσεις καὶ τὴ χρήση τοῦ δεύτερου προσώπου (*Δὲ μ' ἔβλεπες; Δὲν ἔβλεπες πόσο βαριὰ ἔκλειναν ἓνας ἓνας οἱ μαῦροι κύκλοι γύρω ἀπὸ τὰ μάτια τῆς;*) τὸ ποιητικὸ υποκείμενο ἀποκτὰ σχέση οἰκειότητας με τὸν Θεό, ἡ ὁποία τοῦ ἐπιτρέπει νὰ τὸν ἐπιπλήττει γιὰ τὴν ἀδιαφορία ποὺ ἐπιδεικνύει γιὰ τὸν πάσχοντα. Ἡ χρήση ἐκκλησιαστικοῦ λεξιλογίου (*οἱ ἄρτοι, καὶ ἔφαγαν πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν*), καθαρῶν (*ἐχορτάσθησαν*) καὶ εἰρωνείας (*Ὁ Ἅγιος φούρναρης ... μήπως ἦταν ρατσιστής;*) υπογραμμίζει τὴν ἀντίφαση μετὰξὺ τῆς ἀνθρωπιάς τὴν ὁποία προβάλλει ἡ θρησκεία καὶ τῆς ἀναλγησίας ποὺ ἐπιδεικνύει ὁ σύγχρονος ἀνθρώπος γιὰ τὰ δεινὰ τοῦ συναθρώπου. Ἡ ἀναλγησία αὐτὴ προβάλλεται ἐντόνα καὶ με τὶς προσωποποιήσεις (*Εβιάσθη ἡ διάπλασή τους, θὰ ἀποκτήσουν ἀραπάκι χῶμα νόθο*), ποὺ δηλώνουν τὶς φριχτὲς συνθήκες στὶς ὁποῖες διαβιοῦν τόσο τὰ κορίτσια ὅσο καὶ τὰ ἀγόρια (*Ἰσχνότης ζωγραφίζει ἐπὶ διαφανοῦς μεμβράνης ταχεῖς σκελετοῦς*) στὸν ἀναπτυσσόμενο κόσμο. Τέλος, στὸ ποίημα προβάλλονται εἰκόνες υποσιτισμένων μανάδων, ποὺ πασχίζουν ἐπανεπιλημμένα (*στίβουν στίβουν*) νὰ κρατήσουν, με τὰ πενιχρά μέσα ποὺ διαθέτουν, τὰ παιδιὰ τους στὴ ζωὴ (*πέτσες μάνες ... γάλα, ταχεῖς σκελετοῦς ποὺ πλέκουν ἀγόρια*). Νέοι ἀπροσδόκητοι συνδυασμοὶ λέξεων (*θηλὴ τοῦ γόου, πέτσες μάνες, ταχεῖς σκελετοῦς*) ἐντείνουν τὴ συγκίνηση τοῦ ἀναγνώστη, ἐνῶ ἡ ἀντίθεση μετὰξὺ τῶν φτωχῶν παιδιῶν καὶ τοῦ Ἰησοῦ (*Δεκάχρονα περίπου —σύγκρινε· στὴν ἡλικία τους Ἐκεῖνος δωδεκαετῆς ἐκήρυττε γὰρ συστυιάρχην*) ἀναδεικνύει τὴν ἀντίφαση μετὰξὺ τῆς οὐνεκῆς—σύγχρονης πραγματικότητος καὶ τῆς ἰδανικῆς χριστιανικῆς παράδοσης καὶ ἀπομυθοποιεῖ κάπως τὴν ὀρθόδοξη πίστη. Ἐν κατακλείδι, ἡ ἰδιότυπη ποιητικὴ φωνὴ τῆς Κικῆς Δημοῦλά, ἀποφορτισμένη ἀπὸ κάθε συναισθηματισμὸ, ἐπιβάλλεται με τὴν ἀμεσότητα, τὴ λιτότητα καὶ τὴν οὐσιαστικότητά της, συγκινώντας τὸν ἀναγνώστη γιὰ τὰ πάθη τῶν ἐξαθλιωμένων ἀνθρώπων σὲ ὅλη τὴν υφῆλιο.

Δ.

Τα μεγάλα προβλήματα της ανθρωπότητας

Τα τελευταία χρόνια οι άνθρωποι σε ολόκληρο τον πλανήτη βιώνουν μια ιδιαίτερα δυσάρεστη κατάσταση. Η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζεται ως «πολυεπίπεδη κρίση» και επηρεάζει τόσο την οικονομία όσο και τις αξίες, τον πολιτισμό, ακόμη και το φυσικό περιβάλλον. Αυτή η κρίση, βέβαια, επιφέρει ιδιαίτερα ανησυχητικές συνέπειες σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης δραστηριότητας, οι οποίες πρέπει να μελετηθούν, για να αναδειχθεί η νοσηρότητα του φαινομένου.

Καθώς ο ανθρώπινος πληθυσμός και η χρήση των φυσικών πόρων αυξάνονται με εκθετικούς ρυθμούς, είναι βέβαιο ότι ελαττώνεται η δυνατότητα της Γης να υποστηρίξει τη ζωή. Ειδικότερα, κάθε χρόνο περισσότερα δάση, περισσότεροι λειμώνες και υγρότοποι εξαφανίζονται, ενώ κάποιες έρημοι μεγαλώνουν. Παράλληλα, το ζωτικό για την καλλιέργεια επιφανειακό χώμα ξεπλένεται και οι οργανισμοί του υδάτινου περιβάλλοντος υπεραλιεύονται. Οι θάλασσες, τα ποτάμια και η ατμόσφαιρα μετατρέπονται σε «δοχεία απορριμμάτων» μιας μεγάλης ποικιλίας αποβλήτων, πολλά από τα οποία είναι τοξικά. Τέλος, εξαιτίας της υλοτομίας αυξάνεται η περιεκτικότητα της ατμόσφαιρας σε διοξείδιο του άνθρακα και σε άλλα αέρια, που εκλύονται κατά τις καύσεις. Αποτέλεσμα είναι το κλίμα της γης να γίνεται συνεχώς θερμότερο, γεγονός που υποβαθμίζει δραματικά τη γεωργική παραγωγικότητα, μεταβάλλει την κατανομή του νερού και αναμένεται να οδηγήσει αμέτρητα είδη στην εξαφάνιση.

Ολέθριες, όμως, είναι και οι επιπτώσεις της σύγχρονης καταναλωτικής φρενίτιδας. Ειδικότερα, ο άνθρωπος ταλανίζεται σήμερα από έντονο άγχος για την απόκτηση όλο και περισσότερων υλικών αγαθών και βιώνει συμπλέγματα κατωτερότητας, όταν αδυνατεί να εξασφαλίσει τα πανάκριβα προϊόντα που υπερπροβάλλονται από τα διαφημιστικά μηνύματα. Παράλληλα, αυτός ο καταναλωτής χωρίς μέτρο καθίσταται δέσμιος των πλασματικών αναγκών του και αποπροσανατολίζεται, αφού η ταύτιση του «έχειν» με το «είναι» τον απομακρύνει από την πνευματική καλλιέργεια και την ουσιαστική επικοινωνία με τον συνάνθρωπο. Στο πλαίσιο αυτό, η κοινωνικότητα του ανθρώπου αντικαθίσταται από την ανταγωνιστική και ατομικιστική του διάθεση, που εντείνεται από την ανάγκη του να κερδίσει την κοινωνική καταξίωση, επιδεικνύοντας όχι τις αρετές αλλά τα υλικά αγαθά του.

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικό είναι να τονιστούν και οι αρνητικές συνέπειες της ανθρωπιστικής κρίσης της εποχής. Πιο συγκεκριμένα, η απαξίωση της ανθρώπινης ζωής και προσωπικότητας οδηγεί σε κοινωνικό αποκλεισμό ευάλωτων κοινωνικά

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ατόμων ή ομάδων, που απομονώνονται σε γκέτο και περιθωριοποιούνται. Έτσι, στην κοινωνία επικρατούν σκοταδιστικές ρατσιστικές αντιλήψεις, με αποτέλεσμα να αμβλύνεται η κριτική σκέψη των ατόμων και να εκλείπουν ο διάλογος και η συνεργασία, που αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την ατομική και κοινωνική πρόοδο. Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι να κλονίζεται η δημοκρατία, αφού δεν παρέχονται σε όλους ίσες ευκαιρίες ανάδειξης και προόδου, αλλά και να διαρρηγνύεται η κοινωνική συνοχή, αφού η κοινωνία λειτουργεί με βάση «τον νόμο της ζούγκλας και το δίκαιο της πυγμής». Σε μια τέτοια κοινωνία, βέβαια, ο πολίτης χάνει την εμπιστοσύνη του στους νόμους, τη δικαιοσύνη και τους θεσμούς, καθώς δεν προστατεύεται από αυτούς, και βιώνει έντονα αισθήματα ανασφάλειας, καχυποψίας και φόβου.

Ολοκληρώνοντας την πραγμάτευση του θέματος, αξίζει να τονίσει κανείς ότι η κρίση που ταλανίζει όλες τις κοινωνίες του πλανήτη σήμερα είναι πολύπλευρη. Αγγίζει όλους τους τομείς, από την οικονομία μέχρι και την ηθική, και απαιτεί, για να αντιμετωπιστεί επιτυχώς, όχι μόνο οικονομική ανάπτυξη, αλλά κυρίως στροφή σε μεταϋλιστικές αξίες και ανθρωπιστικά ιδανικά.

ΕΙΝΑΙΣΤΕ ΜΕΣΑ